

**Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Θεολογική Σχολή/Τμήμα Θεολογίας
1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Θεολόγων
20, 21 Μαΐου 2017**

Τίτλος:

**«Η αντιμετώπιση του φαινομένου του
Διαδικτυακού Εκφοβισμού μέσα από το ΜτΘ»**

Θεματική Ενότητα:

«Εκπαιδευτικές Πολιτικές για το ΜτΘ»

Αναστασία Παπαθωμά

ΠΕ 70

4^ο Δημοτικό Σχολείο Καλαμαριάς (ΣΤ΄)

Εμπειρική Έρευνα για τον Διαδικτυακό Εκφοβισμό (Δ.Ε.)

- Εκπονήθηκε στο μάθημα των Θρησκευτικών και στο πλαίσιο της Διπλωματικής μου εργασίας.
- Είχε χρονική διάρκεια 8 μηνών, ήτοι από τον Σεπτέμβριο 2016 μέχρι τον Απρίλιο 2017
- Εφαρμόστηκε στη ΣΤ΄ τάξη του 4^{ου} Δημοτικού Σχολείου Καλαμαριάς
- Συμμετείχαν συνολικά 24 μαθητές (το «δείγμα»), 13 αγόρια και 11 κορίτσια, 12-13 ετών, (μονομηματική τάξη και έρευνα)

Σχεδιασμός Διπλωματικής Εργασίας

Α΄ Κεφάλαιο: Το φαινόμενο του Διαδικτυακού Εκφοβισμού (Δ.Ε.)

Β΄ Κεφάλαιο: Παράμετροι και παιδαγωγική αντιμετώπιση του Εκφοβισμού (Θεωρίες)

Γ΄ Κεφάλαιο: Εμπειρική Έρευνα για τον Δ.Ε. και η προσέγγισή του μέσα από το ΜτΘ

Γ' Κεφάλαιο: Εμπειρική Έρευνα για τον Δ.Ε. και η προσέγγισή του μέσα από το ΜτΘ

- Η Διδασκαλία του ΜτΘ
- Εμπειρική Έρευνα για τον Διαδικτυακό Εκφοβισμό (Δ.Ε.) – Χωρισμένη σε δυο Φάσεις
- Σχέδια Διδασκαλίας

Θεωρίες

- Η αγωγή του παιδιού πρέπει να στηρίζεται στην εκμάθηση συνηθειών κατά τη διαδικασία της διαμόρφωσης της συμπεριφοράς. **(Watson)**
- Οι συναισθηματικές αντιδράσεις και εκδηλώσεις είναι αποτέλεσμα της επίδρασης του περιβάλλοντος πάνω στο εξελισσόμενο άτομο. **(Watson)**
- Η ανάπτυξη της συμπάθειας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της γνωστικής λειτουργίας, συμβάλλει στην κατανόηση των συναισθημάτων των άλλων. **(Hoffman)**
- Σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ηθικής συμπεριφοράς παίζουν τα κίνητρα και τα συναισθήματα. **(Hoffman)**
- Η ηθική ανάπτυξη είναι το τελικό προϊόν των επιδράσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος του παιδιού. Μεγάλο ρόλο παίζει η ενίσχυση της ηθικής συμπεριφοράς και η παροχή προτύπων προς μίμηση. **(Bandura)**
- Η επίγνωση, επίσης, της τιμωρίας αντιστοιχεί στο 4^ο στάδιο ανάπτυξης του **Kohlberg** και στο στάδιο της ετερόνομης ηθικής του **Piaget** που είναι η υπακοή στους νόμους.

Βασικοί Λόγοι Ενασχόλησης

Οι βασικότεροι λόγοι ενασχόλησης με το συγκεκριμένο θέμα αποτέλεσαν:

- Η όλο και περισσότερη αυξανόμενη επαφή των παιδιών με τα τεχνολογικά μέσα και η ενεργή, παρορμητική, απερίσκεπτη και αδόκητη συμμετοχή των παιδιών του Δημοτικού σε φαινόμενα Δ.Ε., καθώς και η στενή σύνδεση του εκφοβισμού με τη γενικότερη στάση της κοινωνίας απέναντι στη βία και στην καταπίεση
- Η προσπάθεια πρόληψης και αντιμετώπισης με σκοπό τη νόμιμη και ηθική διαδικτυακή συμπεριφορά των μαθητών και καλλιέργεια ήθους, μέσω της σημαντικής συμβολής του ΜτΘ
- Η ακράδαντη πίστη, ότι η συμβολή, η στήριξη και η καθοδήγηση του οικογενειακού του εκπαιδευτικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος, ενισχύοντας τη διδασκαλία του ΜτΘ μπορεί να επηρεάσει θετικά τους μαθητές
- Η μεταστροφή των μαθητών με σκοπό την καλλιέργεια διαδικτυακού ήθους, την ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, της ηθικής σκέψης, των θετικών συναισθημάτων, της ενταξιακής κοινωνικά συμπεριφοράς, της ηθικής συνείδησης και της θρησκευτικής ωριμότητας

Προγενέστερες Έρευνες

- Ο Δ.Ε. είναι φαινόμενο υπαρκτό σε μαθητές/τριες της ΣΤ΄ τάξης Δημοτικού.
- Τα αποτελέσματα καταφάσκουν το γεγονός συμμετοχής ενός μεγάλου ποσοστού παιδιών σε φαινόμενα Δ.Ε. (σαν θύτες και σαν θύματα) σε συνδυασμό, αναπόφευκτα, με χαμηλές σχολικές επιδόσεις και με αρνητική επίδραση στη σχολική ζωή.
- Τα περισσότερα παιδιά (πάνω από 50%) έχουν υπάρξει μάρτυρες, οι οποίοι δεν το ανέφεραν σε κανέναν.
- Ο εκ/κός παραγκωνίζεται.

(Τουλούπης, 2013)

Υπόθεση

«Τα παιδιά, τα οποία δέχονται τις επιδράσεις του ΜτΘ, με έμφαση στις ηθικές αξίες, έχουν πιο πολλές πιθανότητες να αναπτύξουν ηθική σκέψη και συμπεριφορά, ώστε να μην συμμετέχουν σε διαδικτυακές παραβατικές συμπεριφορές διαδικτυακού εκφοβισμού, ενισχύοντας και προωθώντας έτσι το ΜτΘ ως το αποτελεσματικότερο μέσο θεραπευτικής και προληπτικής παρέμβασης».

Βασικός σκοπός

- Η αντιμετώπιση του φαινομένου του διαδικτυακού εκφοβισμού
- Η προσέγγιση μέσα από το ΜτΘ και από διαθεματικά προγράμματα
- Η ανάπτυξη ενσυναίσθησης, αλληλεγγύης, αλtruισμού, ηθικής σκέψης, ηθικής συμπεριφοράς και ηθικής συνείδησης των μαθητών και η ανάπτυξη της θρησκευτικής ωριμότητας

Επιμέρους στόχοι

- Η διερεύνηση περιπτώσεων ηλεκτρονικού εκφοβισμού σε μαθητές/τριες της ΣΤ΄ Δημοτικού
- Ο τρόπος εκδήλωσης και συμμετοχής των μαθητών σε φαινόμενα Δ.Ε. και η χρονική του διάρκεια
- Η αναφορά των περιστατικών εκφοβισμού σε μεγαλύτερους
- Η καλλιέργεια ομαδικού πνεύματος και συνεργασίας
- Η αντιμετώπιση εντάσεων και προβλημάτων με πνεύμα αλληλεγγύης και ενότητας
- Η ενσυναίσθηση και ο προβληματισμός γύρω από τις ηθικές αξίες της ζωής και η έμπνευση μέσω θετικών προτύπων και ηθικών αξιών
- Η απόκτηση δεξιοτήτων των Η/Υ

Παιδαγωγικές προσεγγίσεις

Ο σχεδιασμός της έρευνας περιελάμβανε τα εξής στάδια υλοποίησης:

- Τον καθορισμό του θέματος και την επιλογή του συντονιστή
- Τη διατύπωση του στόχου
- Τη συγκρότηση των ομάδων – τον ρόλο των ομάδων
- Τη διαμόρφωση του πλαισίου δράσης
- Το διάλειμμα ενημέρωσης και ανατροφοδότησης
- Τη συγκέντρωση και την ταξινόμηση του υλικού
- Την παρουσίαση των προϊόντων
- Τα συμπεράσματα.

Μεθοδολογία της Εμπειρικής Έρευνας του Δ.Ε.

- Προβληματισμός
- Πληροφόρηση
- Επεξεργασία και εμβάθυνση
- Έρευνα, Εφαρμογή, Συγκέντρωση Υλικού, Ανάλυση πληροφοριών, Κατηγοριοποίηση πληροφοριών
- Έκφραση
- Αξιολόγηση

Πεδία σύνδεσης με το Αναλυτικό Πρόγραμμα

Γλώσσα - Συντακτικό -
Γραμματική
Θρησκευτικά
Θρησκευτική Γεωγραφία
Πληροφορική

Αγγλικά
Καλλιτεχνικά
Θέατρο
Μουσική

Διεξαγωγή Εμπειρικής Έρευνας

- Για την υλοποίηση της διεξαγωγής της Εμπειρικής Έρευνας του Δ.Ε. κρίθηκε σκόπιμη η υιοθέτηση ενός Ερευνητικού εργαλείου (το Ερωτηματολόγιο για τη συχνότητα των συμπτωμάτων του Δ.Ε.), το οποίο δόθηκε το ίδιο δυο φορές χωρίζοντας τη διεξαγωγή της έρευνας σε **δυο Φάσεις**:
- **Πρώτη Φάση**: Διερευνήθηκε κατά πόσο οι μαθητές εμπλέκονται σε φαινόμενα του Δ.Ε., **πριν** την ανάπτυξη θεμάτων σχετικών με το ΜτΘ.
- **Δεύτερη Φάση**: Διερευνήθηκε κατά πόσο οι μαθητές επηρεάστηκαν από το ΜτΘ και ανέπτυξαν ηθική σκέψη και συμπεριφορά, **μετά** από τη διδασκαλία και την ανάπτυξη θεμάτων σχετικών με το ΜτΘ.

Πρώτη Φάση της Έρευνας

Οι μαθητές:

- **Ενημερώθηκαν** σε μια Παρουσίαση για τον Δ.Ε. και έγινε επεξηγηματικός λόγος για λογοκλοπή, πνευματικά δικαιώματα, διαδικτυακά παιχνίδια, εθισμό, χρήση κινητού, κ.λ.π.)
- **Κλήθηκαν να συμπληρώσουν:** Υπεύθυνη Δήλωση, το Ερωτηματολόγιο για τη συχνότητα συμπτωμάτων του Δ.Ε. (διερεύνηση συμμετοχής) και το [1ο Φύλλο Εργασίας](#) (διερεύνηση των απόψεων και των συναισθημάτων)
- **Κλήθηκαν να διεξάγουν:** Διερευνητική Δραστηριότητα για τον Δ.Ε. (απόκτηση γνώσεων των μαθητών, αιτίες – συνέπειες – πρόληψη – αντιμετώπιση)

Διερευνητική Δραστηριότητα για την Έννοια του Διαδικτυακού Εκφοβισμού από τους μαθητές

Αποτέλεσμα της Διερευνητικής Δραστηριότητας των μαθητών ήταν η δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου για τον Δ.Ε.

- Επεξεργασία ερωτήσεων που αφορούσαν στην απόκτηση των γνώσεων και την άντληση των πληροφοριών του Δ.Ε. από τους μαθητές
- Ανάρτηση των απαντήσεων στη διαδικτυακή φόρμα της τάξης (<https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSe0V4OLjA--8Ceb7pOQmMLQu5759Ej19LeQW94MC1PCLLs-pQ/viewform>) (συνεργασία)
- Κοινοποίηση των απαντήσεων στην ολομέλεια της τάξης (ως μέσο κινήτρου, προβολής της δουλειά τους, ανταλλαγής απόψεων και διαλόγου)

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της Πρώτης Φάσης της Έρευνας του Δ.Ε.

Από την καταγραφή των αποτελεσμάτων του Ερωτηματολογίου της Πρώτης Φάσης προκύπτουν τα εξής:

- Ένας μεγάλος αριθμός μαθητών υπήρξε ως θύτης, ως θύμα και ως παρατηρητής, χωρίς, μάλιστα, να παρέχει βοήθεια.
- 25% πολύ συχνά έχει δεχτεί άσχημα μηνύματα και 21% πολύ συχνά έχει στείλει άσχημα μηνύματα σε άλλους.
- Η θυματοποίηση πραγματοποιείται, κυρίως, μέσω τηλεφωνικών κλήσεων και διαρκεί από μια βδομάδα έως 10 μέρες.
- Ο εκπαιδευτικός και ο γονιός παραγκωνίζονται.

Σχεδιασμός της Διερευνητικής Δραστηριότητας των μαθητών για τον Δ.Ε.

- Τι είναι ο Η/Υ και ποιες οι δυνατότητές του;
- Τι είναι το Διαδίκτυο; Ποιες είναι οι θετικές και ποιες οι αρνητικές συνέπειες;
- Τι είναι εκφοβισμός (γενικά); Τι είναι Σχολικός Εκφοβισμός; Τι είναι Διαδικτυακός Εκφοβισμός;
- Ποιες είναι οι μορφές του Διαδικτυακού Σχολικού Εκφοβισμού; Πώς εκδηλώνεται ο Διαδικτυακός Σχολικός Εκφοβισμός;
- Ποιοι συμμετέχουν στο Διαδικτυακό Εκφοβισμό;
- Τι είδους χαρακτήρας είναι ο θύτης, το θύμα, ο παρατηρητής;
- Ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στον σχολικό και τον διαδικτυακό εκφοβισμό.

Σχεδιασμός της Διερευνητικής Δραστηριότητας των μαθητών για τον Δ.Ε.

- Ποιοι συμμετέχουν πιο πολύ, αγόρια ή κορίτσια; Ποιες ηλικίες και με ποιον τρόπο;
- Ποιες είναι οι αιτίες του Ηλεκτρονικού εκφοβισμού;
- Ποιες είναι οι επιπτώσεις του Ηλεκτρονικού εκφοβισμού στην ψυχολογία του θύτη, του θύματος, του παρατηρητή;
- Πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου.
- Σύνδεσμοι αναφοράς – Video.
- Σύνδεσμοι αναφοράς – Ιστοσελίδων.
- Ποιες είναι οι νομικές κυρώσεις (τιμωρίες) για κάποιον που ασκεί διαδικτυακό εκφοβισμό;

(Διάρκεια καταγραφής των απαντήσεων 4 μήνες)

Δραστηριότητες επίτευξης των στόχων

Ενημερωτική παρουσίαση από τον φορέα Ktop (Κέντρο Μέριμνας Οικογένειας και Παιδιού), με θέμα: **Ζήσε χωρίς εκφοβισμό**

Δεύτερη Φάση της Έρευνας

Συνίστατο στη Διδασκαλία του ΜτΘ με σκοπό την επιβεβαίωση της υπόθεσης:

«Εάν το σχολείο και η διδασκαλία του ΜτΘ συμβάλει στην καλλιέργεια ήθους των μαθητών»

- Επιλέχθηκαν πολλά κείμενα, αλλά κυρίως επικεντρωθήκαμε στο κείμενο της παραβολής του «Καλού Σαμαρείτη». (Σχέδια Διδασκαλίας)
- Συνδυάστηκαν τα στοιχεία της παραβολής με καταστάσεις Δ.Ε., ακριβώς γιατί στο περιεχόμενό της υπάρχουν στοιχεία που μπορούν να συσχετιστούν με τη διαδικτυακή συμπεριφορά των μαθητών που ασκούν διαδικτυακό εκφοβισμό στους συμμαθητές τους ή είναι θύματα ή παρατηρητές.
- Συμπληρώθηκε το Ερωτηματολόγιο για τη συχνότητα συμπτωμάτων του Δ.Ε. (το ίδιο ερωτηματολόγιο της Πρώτης Φάσης) για να διαπιστωθεί, εάν άλλαξε ο τρόπος σκέψης των μαθητών.

Πλάνο Διδασκαλίας του ΜτΘ

- Επιλογή Θεματικής Ενότητας: Εμείς και οι άλλοι (Β΄ Γυμνασίου)
- Σχέδια Διδασκαλίας (Παραβολή του Καλού Σαμαρείτη) (8 διδακτικές ώρες)
- Φύλλα Εργασίας και Δραστηριότητες (που προάγουν τη φιλία, την ευγένεια, την καλοσύνη, τη συνεργασία και τη συγχώρεση)
- Ημερολόγιο Δασκάλου
- Φάκελος μαθήματος

Παρουσίαση των αποτελεσμάτων της Δεύτερης Φάσης της Έρευνας του Δ.Ε.

- Μειώθηκε ο αριθμός των θυτών και των θυμάτων του Δ.Ε.
- Το 8,33% (από 25%) πολύ συχνά έχει δεχτεί άσχημα μηνύματα και το 0% (από 21%) πολύ συχνά έχει στείλει άσχημα μηνύματα σε άλλους.
- Ο Δ.Ε., στο μειωμένο ποσοστό θυματοποίησης που προέκυψε, πραγματοποιείται με απειλητικά μηνύματα που διαρκούν μόνο μια εβδομάδα (από 10 μέρες).
- Αυξήθηκε το ποσοστό των παρατηρητών, οι οποίοι ανέφεραν το γεγονός σε γονείς ή δασκάλους.

Ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της Διερευνητικής Δραστηριότητας των μαθητών για τον Δ.Ε. και της διδασκαλίας του ΜτΘ

- Αλληλοπεριχωρητική επίδραση της Διερευνητικής Δραστηριότητας των μαθητών για τον Δ.Ε. και της διδασκαλίας του ΜτΘ.
- Κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων της παραβολής και τη συσχέτιση με την παραβατική διαδικτυακή συμπεριφορά των συμμαθητών τους
- Επιδίωξη για την αποφυγή παραβατικών διαδικτυακών συμπεριφορών και την ανάπτυξη αλληλεγγύης των μαθητών και καλλιέργειας του ήθους τους.

Φύλλα Εργασίας

- 1^ο Φύλλο εργασίας: Προβληματισμοί (Ανώνυμο)
- 2^ο Φύλλο εργασίας: Αποφθέγματα
- 3^ο Φύλλο εργασίας: Ο πλησίον μας και εμείς: Η παραβολή του σπλαχνικού Καλού Σαμαρείτη
- 4^ο Φύλλο εργασίας: Ανάβαση στον Όλυμπο με ΑΜΕΑ «Όλοι μαζί να ανέβουμε λίγο ψηλότερα»
- 5^ο Φύλλο εργασίας: Η αντιμετώπιση του «ξένου»
- 6^ο Φύλλο εργασίας: Η Κιβωτός του κόσμου
- 7^ο Φύλλο εργασίας: Απόφθεγμα του Τζόζεφ Φλέτσερ
- 8^ο Φύλλο εργασίας: Το σκίτσο του Καλού Σαμαρείτη
- 9^ο Φύλλο εργασίας: Διατυπώστε τις απόψεις σας
- 10^ο Φύλλο εργασίας: Τραγούδια (συνεργασία)
- Ερωτηματολόγια
- (α) Ανώνυμο ερωτηματολόγιο για τη συχνότητα των συμπτωμάτων του Διαδικτυακού Εκφοβισμού και το 1^ο Φύλλο Εργασίας (Διαγνωστική Αξιολόγηση)
- (β) Το ερωτηματολόγιο του Καλού Σαμαρείτη (ανώνυμο) Διαμορφωτική Αξιολόγηση
- (γ) Ημερολόγιο Αναστοχασμού (ανώνυμο) (Τελική Αξιολόγηση)

Τελικά Συμπεράσματα της Εμπειρικής Έρευνας για το ΜτΘ

Το μάθημα των Θρησκευτικών συνέβαλε:

- Στην κατανόηση για αποτροπή κάθε μορφή βίας και εκφοβισμού
- Στην ανάδειξη της σημασίας του ρόλου των παρατηρητών/μαρτύρων, καθώς και την απενεχοποίησή τους
- Στο «προλαμβάνειν μάλλον ή θεραπεύειν»
- Στην απόκτηση γνώσεων και στην κατάκτηση συναισθηματικών δεξιοτήτων των μαθητών, την ενσυναίσθηση, την ικανότητα δηλ. καθένας να έχει πρόσβαση στον εσωτερικό κόσμο του συμμαθητή του (του άλλου, του «πλησίον»)
- Στην καλλιέργεια και ανάπτυξη του αλτρουισμού, της αλληλοκατανόησης, της αποδοχής της ετερότητας, της παροχής βοήθειας του «πλησίον»
- Στην εδραίωση αξιών (αλληλεγγύη, αλληλοσεβασμός, δικαιοσύνη)
- Στη διαμόρφωση στάσεων ζωής και στη θρησκευτική ανάπτυξη και ωριμότητα των μαθητών με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη της ηθικής συνείδησης και συμπεριφοράς

Οργάνωση

Κίνητρα

Ενθουσιασμός

Κρίσεις - Τοποθετήσεις των μαθητών για το ΜτΘ

Ερώτηση:

- Αν άρεσε στους μαθητές ο τρόπος διδασκαλίας του ΜτΘ τη φετινή χρονιά;

Απάντηση:

- Η διδασκαλία του ΜτΘ ήταν διαφορετική, διασκεδαστική αλλά ουσιαστική, συνδυαστική και κατατοπιστική, ανοιχτή, διευρυμένη και διαθεματική με πολλές και διαφορετικές, καθόλου βαρετές, αλλά ευχάριστες δραστηριότητες.

Προβληματισμός

- Πώς είναι δυνατόν να μην αυξηθούν τα φαινόμενα γενικά του εκφοβισμού, του διαδικτυακού εκφοβισμού, της ψηφιακής επιθετικότητας και της ηλεκτρονικής βίας, όταν επενδύουμε μόνο στα εκπαιδευτικά μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών, προσπερνώντας και απορρίπτοντας (τη διδασκαλία του) το ΜτΘ, το οποίο επενδύει στην καλλιέργεια της ψυχής, της προσωπικότητας και του ήθους;

Προσέγγιση - Προτάσεις

- Αξιοποίησα τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών, οι ίδιοι απέκτησαν γνώσεις αναζητώντας και ερευνώντας μόνοι τους, τέθηκαν μπροστά σε ηθικά διλήμματα και αντιμετώπισαν προβλήματα, τα οποία προσέγγισαν μέσα από το ΜτΘ (δυνατότητα ευελιξίας και διαθεματικότητας), κατανόησαν ηθικές αρχές και ανθρωπιστικές αξίες.

Η Έρευνα καταδεικνύει:

- το ΜτΘ ως το καταλληλότερο μάθημα του Αναλυτικού Προγράμματος για την αντιμετώπιση και την αποτροπή περιστατικών βίας
- ο εκφοβισμός σε όλες τις μορφές των εκφάνσεών του είναι διαχειρίσιμος και ελεγχόμενος. Η φαινομενική κυριαρχία του σχετικοποιείται, όταν υιοθετηθούν αναχώματα, τα οποία θα έχουν θεολογικά (ΜτΘ) και παιδαγωγικά θεμέλια

Προϋπόθεση

- Η παρεχόμενη εκπαίδευση πρέπει να βασίζεται όχι μόνον στην πληθώρα γνώσεων, αλλά στην *εκπαίδευση της καρδιάς* συμπεριλαμβανομένης τη δυναμική των συναισθημάτων, της ενσυναίσθησης, της φροντίδας και της συμπόνιας. Μια τέτοια εκπαίδευση κατευθύνεται μονόδρομα στην επίλυση εντάσεων και συγκρούσεων με μη βίαιο τρόπο.

Τι χρειάζεται;

- *Μια επανάσταση στην εκπαίδευση* βασισμένη σε νέες ιδέες και νέους τρόπους σκέψης, και θεμελιωμένη πάνω σε ισχυρές ηθικές αρχές και αξίες με μοναδικό στόχο την ευτυχία όλων.

Δαλάι Λάμα

Ευχαριστώ

Πληροφορίες

Αναστασία Παπαθωμά

email: papathoma@windowslive.com

1^ο Φύλλο Εργασίας

Προβληματισμοί (Ανώνυμο)

Πώς θα συμπεριφερόσαστε σε ένα συμμαθητή σας, με τον οποίο, πιθανόν, δεν έχετε και ιδιαίτερα καλές σχέσεις μαζί του, γιατί στο παρελθόν σας πλήγωσε με τη συμπεριφορά του ή γιατί σας εγκατέλειψε την ώρα που εσείς τον είχατε ανάγκη;

Εκείνη τη στιγμή ή λίγο μετά:

Πώς νιώσατε; Απογοητευθήκατε; Πικραθήκατε; Σκεφτήκατε να ανταποδώσετε ή το αφήσατε να περάσει έτσι;

Τον συγχωρέσατε;

Αναφέρετε παραδείγματα. ([Επιστροφή](#))